

Základní škola a Mateřská škola Sedlnice	
Strategie předcházení školní neúspěšnosti	
Účinnost:	od 1. září 2022
Pracoviště	Základní škola
Vypracoval	PaedDr. Blanka Šťastná

1. Charakteristika školní neúspěšnosti

Školní neúspěšnost je z hlediska pedagogicko-psychologického a socio-pedagogického chápána jako selhávání nezletilého v podmínkách školního edukačního programu nejen špatným prospěchem, ale také vytvářením negativních psychických postojů a emočních stavů ve vztahu k vlastnímu učení, ke vzdělávání, k učitelům a obecně ke škole. Nejedná se pouze o špatný prospěch, ale rovněž o vytváření negativních psychických postojů a emočních stavů k vlastnímu učení, vzdělávání, učitelům a škole obecně. Bývá důsledkem nevyváženosti ve vývoji osobnosti žáků, v jejich výkonnosti, motivaci, volných vlastnostech a v neposlední řadě také v rodinném prostředí. Neprospěch je téměř vždy způsoben souborem mnoha příčin, které je třeba včas rozkrýt a přijmout účinná opatření směřujících k nápravě. Podpora školního úspěchu vychází zejména z atmosféry školy, ve které je podporováno učení každého žáka, tedy dobrými mezilidskými vztahy jak mezi žáky, tak mezi žáky a pedagogy.

Strategie předcházení školní neúspěšnosti vychází z vyhlášky č. 27/2016 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, v platném znění a jejím cílem je vyhledávání potencionálně neúspěšných žáků a vytváření podmínek ke zlepšení jejich školní úspěšnosti.

2. Faktory školní neúspěšnosti

Školní neúspěšnost je vymezena řadou faktorů, především osobností a zdravotním stavem nezletilého, dále rodinným a mimoškolním prostředím a výchovně vzdělávacím procesem ve škole.

Při řešení školní neúspěšnosti je nezbytná spolupráce školy, dalších odborníků, rodiny a samotného žáka. Podpora rodiny je v tomto procesu nenahraditelná i s ohledem na volbu budoucího povolání a budoucí život.

Jedná se o tyto faktory:

- ✓ osobnost dítěte - snížená inteligence, poruchy učení, nedostatečná paměť, emoční labilita, nízká odolnost vůči zátěži,
- ✓ poruchy chování, PAS,
- ✓ zdravotní problémy žáka - dlouhodobá absence,
- ✓ vysoká absence,
- ✓ změna ŠVP v důsledku přestěhování, přechodu na jinou školu,
- ✓ nepodnětné rodinné prostředí, střídavá péče,
- ✓ rodinné prostředí s nezájmem o školu a školní dění, nezájem rodičů o spolupráci se školou,
- ✓ nadměrně ochranné rodinné prostředí,
- ✓ dítě ohrožené sociálně nežádoucími jevy (zhoršená rodinná situace, šikana, domácí násilí, problémy ve vztazích v rodině nebo ve škole, ve třídě, ve vztahu s učitelem), ohrožení sociálně patologickými jevy,
- ✓ dítě – cizinec.

3. Žák je ohrožen školní neúspěšností, když

- ✓ na konci pololetí z některých předmětů neprospěl, nebo je z některých předmětů nehodnocen,
- ✓ dlouhodobě neplní zadané úkoly,
- ✓ svým chováním soustavně porušuje školní řád a jsou vůči němu uplatňována výchovná opatření,
- ✓ jeho příprava není systematická.

4. Doprovodné projevy při školní neúspěšnosti

- ✓ neurotické příznaky – bolesti hlavy, břicha, nechutenství, zvracení, tiky, školní fobie,
- ✓ poruchy chování – zvýšená absence v některém předmětu, nebo celková absence, záškoláctví,
- ✓ obranné mechanismy – ztráta motivace, pocit méněcennosti, fantazie, regrese.

5. Přecházení školní neúspěšnosti

- ✓ klást na dítě přiměřené nároky,
- ✓ dbát na jeho pravidelnou docházku do školy, důsledně kontrolovat splnění zadaných úkolů,
- ✓ zdůrazňovat jeho pozitivní stránky,
- ✓ oceňovat jeho jedinečnost,
- ✓ umožňovat žákům vyslovovat vlastní názory,
- ✓ podporovat aktivitu žáků, dát mu příležitost zažít úspěch,
- ✓ motivovat žáky, rozebírat s ním jeho úspěchy,
- ✓ vyhýbat se negativnímu srovnávání,
- ✓ věnovat pozornost rodinnému zázemí žáka.

6. Pravidla pro řešení školní neúspěšnosti

Včasné podchycení žakových potíží jednotlivými vyučujícími. Ti zejména vyhodnotí, zda jde o ojedinělý výpadek, nebo trvalejší problém, v takovém případě o neúspěšnosti informují rodiče žáka a třídního učitele.

Třídní učitel ověří, zda jde o problém spojený jen s jedním vyučovacím předmětem, nebo zda se týká více vyučovacích předmětů, případně i ve spojení s výchovnými problémy.

Podle závažnosti problému třídní učitel kontaktuje rodiče, nabídne osobní jednání s jednotlivými vyučujícími, případně s výchovným poradcem, metodikem prevence rizikového chování či dalšími členy školního poradenského pracoviště. Kromě individuálních pohovorů je možné svolat jednání výchovné komise. O jednáních se vedou písemné záznamy, které vždy obsahují doporučení školy vůči rodičům a postoj rodičů k nim (individuální doučování, vyšetření v PPP, apod.).

Je uplatňován třístupňový model péče

- ✓ Individuální pomoc vyučujícího v rámci běžné výuky.
- ✓ Zapojení školního poradenského pracoviště.
- ✓ Zapojení školského poradenského zařízení (PPP/SPC).

Základem účinného řešení školní neúspěšnosti je správné rozpoznání příčin, viz výše uvedené faktory.

Na základě této diagnostiky se stanoví možná opatření:

- ✓ zvýšená motivace žáka k učení – důraz na pozitivní hodnocení, stanovení přiměřeného rozsahu učiva, podpůrné pomůcky (přehledy), využití pomoci spolužáků, podpůrné aktivity – oznamování termínů písemných prací a zkoušení, slovní hodnocení,
- ✓ zajišťování vhodných pomůcek vzhledem k odlišným stylům učení (preference vizuálního, nebo audio vnímání),
- ✓ žáci jsou seznamováni s možnými styly učení a učí se vědomě používat styl pro něj nejvhodnější,
- ✓ individuální konzultace, doučování, kompenzace nedostatků pomocí speciálně pedagogických postupů (PLPP, spolupráce s PPP, SPC),
- ✓ pomoc při začleňování žáka do třídního kolektivu,
- ✓ stanovení přiměřeného rozsahu učiva,
- ✓ práce zadaná pro domácí přípravu odpovídá žakovým vzdělávacím možnostem,
- ✓ sestavení plánu pedagogické podpory,
- ✓ zvýšená práce pedagogů s kolektivem třídy, náprava narušeného klimatu třídy,
- ✓ vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu,
- ✓ včasné informování rodičů o mimořádném zhoršení prospěchu žáka, tak, aby se zvýšenou péčí mohlo zabránit zhoršení souhrnné klasifikace žáka na konci každého pololetí,
- ✓ u žáků, jejichž neúspěšnost souvisí spíše se sociálním znevýhodněním, konzultovat situaci s OSPOD.

Škola průběžně vyhodnocuje úspěšnost těchto opatření, dlouhodobě sleduje žáky s riziky neúspěšnosti, poskytuje jim pomoc k jejímu překonání, zohledňuje vnější prostředí ovlivňující výsledky žáků, přijímá případná opatření k zamezení rizikového chování.

Na jednání pedagogických rad, předmětových komisí a metodických sdružení je vyhodnocována situace vzdělávání žáků ohrožených školní neúspěšností.

Škola si v prevenci stanovuje dlouhodobé cíle

- ✓ vytváření kvalitního prostředí ve třídách a škole,
- ✓ trvalé sledování a vyhodnocování této problematiky, poskytování informací o úspěšných i neúspěšných řešeních,
- ✓ v rámci DVPP rozvíjet klíčové dovednosti pedagogů pro tuto oblast,
- ✓ je poskytována nabídka pomoci pro žáky, kteří potřebují řešit subjektivně náročné životní situace,
- ✓ školní poradenské zařízení vytváří a aktualizuje strategii prevence školní neúspěšnosti, seznamuje s ní pedagogy školy a vyhodnocuje její účinnost.

V Sedlnicích 25. září 2022

PaedDr. Blanka Šťastná, ředitelka školy